

Received on: 18/09/2024

Revised on: 25/11/2024

Accepted on: 13/01/2025

Research
Article

Vol. 22, No. 1, Serial 41
Spring & Summer
2025
pp: 131-144

Identifying the Approach and Criteria for Enrollment in Schools (A Phenomenological Study in Public Schools in Shiraz)

[DOI: 10.22070/TLR.2025.18233.1490](https://doi.org/10.22070/TLR.2025.18233.1490)

Sasan Rostami ^{*1}, Maryam Saadi ², Ali Javanmard ³

1. Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran.
(Corresponding Author)
Email: rostami.sasan@gmail.com
2. PhD in Educational Management, Kharazmi University, Tehran, Iran.
Email: m.saadi65@gmail.com
3. Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran.
Email: Ali.javanmard.s@gmail.com

Abstract

Aim and introduction: In recent years, families have become increasingly discerning when selecting schools for their children. Some are particularly stringent in this choice, as they believe that making the right decision regarding their children's education can pave the way for a reputable and successful higher education. School choice is a program or policy that allows parents and students to select their child's school, enabling them to access equal educational opportunities provided by the government and to explore a variety of educational approaches. In this context, the present study aims to identify the dimensions and components of applicants' preferences when selecting a school. It seeks to enhance understanding of the characteristics that applicants desire in a school and to draw the attention of the education system to this critical issue. The goal is to develop a roadmap that can be applied to all schools, facilitating the qualitative improvement of educational institutions based on the wishes and opinions of applicants.

Methodology: The present study employs a qualitative approach utilizing the phenomenological method to gain a deeper understanding of the lived experiences of individuals related to the research topic. The participants in this study consisted of 18 individuals, including 6 parents, 7 school principals, and 5 administrative experts, from four districts in Shiraz. They were selected through a purposive sampling approach combined with the snowball method, all of whom were involved in the student registration process. To gather information, an interview was designed according to the research objectives and, with the approval of experts in the field, was conducted in a semi-structured format. To analyze the data obtained from the interviews, the thematic analysis method developed by Creswell and Clark was employed. The following steps were taken to analyze the interview data: a) Transcribing the interviews, b) Generating initial codes, c) Organizing codes outside the discussion, d) Reviewing the themes, e) Defining and naming the themes, and f) Summarizing all three categories to produce a final report. To validate the findings, the criteria of acceptability and reliability were employed. Acceptability refers to the degree to which the obtained results can be deemed accurate and credible. Among the techniques associated with this criterion, the self-review method employed by both the researcher and participants during the data collection and analysis process was utilized. The initial model underwent multiple reviews, and the suggested modifications were implemented accordingly.

Finding: In this research, four main themes and twelve categories were ultimately derived from the interview data, following the procedural logic of the thematic analysis method. Academic Identity: In the dimension of academic identity, which encompasses components such as appropriate educational spaces and equipment, comprehensive educational planning, and qualified teachers, academic

Received on: 18/09/2024

Revised on: 25/11/2024

Accepted on: 13/01/2025

**Research
Article**

Vol. 22, No. 1, Serial 41

Spring & Summer

2025

pp: 131-144

achievement remains the primary concern for applicants seeking school registration. Cultural Identity: Cultural identity can be viewed as a latent function of schools that has overshadowed other educational roles in the current context. Historical Identity: The historical identity dimension encompasses sub-dimensions such as the school's history and age, the notable figures associated with the school, and the extent to which families recognize and value the institution. School Leadership: This dimension, referred to as school leadership in the present study, comprises three components: participatory management, interactions with higher-level structures, and engagement with families and external institutions.

Discussion and Conclusions: The results of the data analysis, conducted using the procedural logic of the thematic analysis method, revealed that the highest frequencies were associated with the following dimensions: the historical identity of the school, the scientific identity of the school, the cultural identity of the school, and school leadership. Each of these dimensions encompasses various sub-components across all three groups. The present study demonstrates that parental preferences, along with the professional opinions of experts and school officials, may explain why the encouraging policies and laws approved by education departments regarding school selection do not necessarily resolve the issue of demand congestion in certain schools. Because it appears that factors beyond academic achievement are significant in this regard. In this study, the main dimensions were derived from the semantic commonalities of the concepts discussed among all three groups of factors related to student enrollment. These dimensions, highlighted in the introduction of the selected school, can serve as a model for implementing changes, enhancing school quality, and addressing issues of demand congestion as well as alleviating parents' concerns regarding student registration. This study suggests that, to address this challenge, education departments can reduce some concerns of applicants regarding the quality of education by rotating successful administrators and teachers among different schools. The formation and spread of the discourse "the best school is the one closest to the student's residence" through mass media can reduce some of the indiscriminate demands for enrollment in specific schools. Schools with low demand should plan more interactive opportunities to promote their institutions. To engage parents in school affairs, it is essential to gain their trust and build their confidence. This can be achieved by strengthening and developing various associations and organizations for parents of students within the schools.

Keywords: School, Registration, Choice, Beneficiaries.

شناسایی رویکرد و ملاک ثبت نام در مدارس (مطالعه‌ای پدیدارشناسانه در مدارس دولتی شهر شیراز)

DOI: 10.22070/TLR.2025.18233.1490

ساسان رستمی^{۱*}، مریم سعدی^۲، علی جوانمرد^۳

۱. استادیار، گروه آموزشی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران (نویسنده مسئول)
Email: rostami.sasan@gmail.com

۲. دکتری مدیریت آموزشی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
Email: m.saadi65@gmail.com

۳. استادیار، گروه آموزشی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.
Email: Ali.javanmard.s@gmail.com

چکیده

هدف: این پژوهش که با هدف شناسایی ابعاد مدارس منتخب از منظر ذی نفعان انجام شده است، به بررسی دیدگاه‌های والدین دانش آموزان، مدیران و معاونان مدارس و همین طور کارشناسان ادارات آموزش و پرورش درباره ثبت نام پرداخته است.

روش: این پژوهش از نوع مطالعات کیفی با رویکرد پدیدارشناسی است. داده‌ها با مشارکت ۱۸ نفر (۶ نفر از اولیا، ۷ مدیر مدرسه و ۵ کارشناس در سطح اداره) که در نواحی چهارگانه شیراز تجربه ثبت نام دانش آموزان را داشتند، به دست آمدند. معیار کفایت تعداد مشارکت کنندگان اشباع یافته‌ها بود. جمع آوری داده‌ها به روش مصاحبه نیمه ساختاریافته صورت گرفت و روش تحلیل داده‌ها روش تحلیل مضمون بود.

یافته‌ها: پس از جمع آوری داده‌ها، روایت‌های هر سه دسته از اعضا درباره انتخاب مدارس کدگذاری و مقوله‌بندی شدند. پس از کدگذاری، ۱۲ مقوله و ۴ مضمون اصلی استخراج شدند. مضامین اصلی استخراج شده شامل هویت علمی مدرسه، هویت فرهنگی مدرسه، هویت تاریخی مدرسه و رهبری مدرسه است.

نتیجه گیری: بررسی تجربیات این سه دسته از عوامل مرتبط با تقاضای ثبت نام مدارس نشان می‌دهد که ناآشنایی متقاضیان با مدارس و جریان پراکنده و ناقص شفاهی اطلاعات درباره تعداد محدودی از مدارس باعث سردرگمی و ازدحام تقاضا در این مدارس و ایجاد چالش‌های مرتبط با آن برای متقاضیان و مدارس شده است و همین طور نتایج نشان می‌دهند که علاوه بر پیشرفت تحصیلی، ملاحظات دیگری درباره انتخاب متقاضیان وجود دارد.

واژگان کلیدی: پدیدارشناسی، مدرسه، ثبت نام مدارس، انتخاب، ذی نفع.

نشریه علمی
پژوهش‌های
آموزش و یادگیری

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۶/۲۸
تاریخ اصلاحات: ۱۴۰۳/۰۹/۰۵
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۲۴

مقاله پژوهشی

Journal of
Training & Learning
Researches
Vol. 22, No. 1, Serial 41
Spring & Summer
2025

دوره ۲۲، شماره ۱، پیاپی ۴۱
بهار و تابستان ۱۴۰۴
صص: ۱۳۱-۱۴۴

مقدمه

جوامع مختلف همواره این دغدغه را دارند که بدانند آیا نظام آموزشی فعلی آن‌ها توانایی تبدیل دانش‌آموزان به افرادی ماهر، موفق و مفید برای جامعه را دارد یا خیر. بی‌شک برپا کردن مدارس خوب و ثمربخش از اولین ملزومات رسیدن به این هدف در تمامی نظام‌های آموزشی است. درواقع، مدرسه از اصلی‌ترین سیستم‌های آموزشی، اجتماعی و تربیتی و پراهمیت‌ترین رکن تعلیم و تربیت است که به‌منظور پرورش درست دانش‌آموزان در بعدهای اخلاقی، آموزشی، اجتماعی، علمی، دینی و شناسایی پتانسیل‌ها و هدایت به سمت رشد همه‌جانبه روحی، معنوی و جسمانی‌شان طبق هدف‌های مصوب مقاطع تحصیلی و براساس حیطه‌ها و بخشنامه‌های وزارت آموزش و پرورش برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی می‌شود [۱]. در این میان، ثمربخشی مدارس مستلزم تلاش و کار جمعی و هماهنگی همه پارامترهای داخلی و خارجی نظام مدرسه است. در همین باره و به‌ویژه در سال‌های اخیر، خانواده‌ها برای انتخاب مدرسه فرزند خود دقت بسیاری به خرج می‌دهند و گروهی در این انتخاب سخت‌گیر هستند [۲].

انتخاب مدرسه عبارت است از برنامه یا سیاستی که در آن به والدین و دانش‌آموزان این اختیار داده می‌شود که به‌منظور بهره‌گیری از فرصت‌های برابر آموزشی که دولت فراهم کرده و با بررسی رویکردهای متنوع مدارس، به تعیین مدرسه فرزند خود اقدام کنند [۳]. انتخاب مدرسه مسئله آسانی نیست و هرساله بر تعداد تقاضاهایی که آگاهانه به دنبال مدارس بهتری هستند، افزوده می‌شود [۴]؛ چراکه مدرسه امروزه فقط محلی برای نگهداری و مراقبت از دانش‌آموزان نیست، بلکه مکانی برای رشد جسمی، ذهنی، عاطفی، اجتماعی و پرورشی آن‌ها از طریق اجرای فعالیت‌ها و برنامه‌های درسی مفید و سازنده براساس اهداف آموزش و پرورش است و همین امر باعث می‌شود آن‌ها در جست‌وجوی سطوح بالاتر و باکیفیت‌تر یادگیری، خدمات متنوع و جذاب، فضای پر نشاط و برنامه‌های جانبی مطلوب باشند

[۵]. تحقق مدرسه باکیفیت سازه‌ای گسترده و چندبعدی است که مستلزم بازآرایی ساختار مدارس و بهبود محصولات و خدمات مدرسه، مشارکت همه‌جانبه و ایجاد فضای اطمینان‌بخش برای همه گروه‌های ذی‌نفع مدرسه است [۶].

امروزه فعالیت مدارس فقط در کمک به دانش‌آموزان در کسب دانش و علم خلاصه نمی‌شود، بلکه مدارس تلاش می‌کنند دانش‌آموزان را با آموزش‌های برنامه‌ریزی شده به متفکرانی نوآور و صاحب ایده و نظر تبدیل کنند [۷]. از این منظر، مدرسه «درست» مهارت‌های تحصیلی، اجتماعی و عاطفی کودکان را تقویت می‌کند، گروه‌های متنوعی از هم‌کلاسی‌ها و دوستان بالقوه را جمع می‌کند و به آماده‌سازی کودکان برای دنیای کار در آینده کمک می‌کند. بنابراین تعجب آور نیست که بسیاری از والدین بخواهند انتخاب کنند که فرزندشان در کدام مدرسه تحصیل کند و آماده‌اند تا زمان و منابع خود را برای انتخاب مدرسه مطلوبشان سرمایه‌گذاری کنند [۸].

تغییر و توسعه خواسته‌های ذی‌نفعان از دانش‌آموختگان، تحولات اساسی را در نظام‌های آموزشی به وجود آورده است که ازجمله پیامدهای این تحولات، تلاش خانواده‌ها برای دستیابی دانش‌آموزان به برنامه‌های آموزشی متنوع و متکثر، انتخاب از بین مدارس، محتواهای آموزشی متنوع و کتب درسی گوناگون است [۹].

در دیدگاه استاندارد، انتخاب منطقی به معنای فرایند تعیین گزینه‌های موجود و سپس انتخاب برگزیده‌ترین گزینه براساس معیارهای ثابت است [۱۰]، اما درواقع انتخاب مدرسه ازسوی والدین مستعد یک تحلیل قطعی نیست. انواع تحلیل‌ها، جنبه‌ها و الگوهای مختلف انتخاب را برجسته می‌کنند. مضامین و الگوهای تکراری مانند روابط چندوجهی بین طبقه اجتماعی و انتخاب وجود دارند، ولی به‌طورکلی ملاحظات والدین درباره انتخاب‌های مدرسه اطلاعات مهمی برای آموزش و پرورش کودکان و مدیریت مدرسه است که این

دغدغه می‌تواند محرک انجام پژوهش‌های اثربخشی در حیطه آموزش و پرورش باشد [۱۱].

به منظور تعیین ملاک‌های انتخاب، می‌توان به تعاریف و تبیین مدرسه از منظر اسناد معتبر در آموزش و پرورش نیز پرداخت. مدرسه نهادی مقدس برای عرضه بایدها و نبایدهای نظام آموزش و پرورش رسمی و عمومی برای دانش‌آموزان و مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و ملی محسوب می‌شود و در این مدرسه معلم همان هدایت کننده و اسوه امین و بصیر در زمینه‌های اعتقادی، عبادی، اخلاقی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و مؤثرترین عنصر در تحقق اهداف و مأموریت‌های نظام آموزش و پرورش است. سند تحول بنیادین به عنوان یک سند بالادستی آموزش و پرورش، رکن اصلی نظام آموزشی را مدرسه می‌داند که تحقق مراتب والای حیات طیبه در این کانون آموزشی - تربیتی شکل می‌گیرد. مدرسه محل عرضه خدمات و فرصت‌های تعلیمی و تربیتی است که بسترساز درک و اصلاح موقعیت فراگیران و تکوین و تعالی پیوسته هویت آنان براساس پارادایم و نظام معیار اسلامی است [۱۲].

از سوی دیگر، می‌توان گفت که انتخاب مدرسه تحت تأثیر تصورات والدین و شواهدی است که نشان می‌دهد فرهنگ آموزش و یادگیری به طور پیوسته در برخی مدارس کاهش یافته است. از آنجایی که بیشتر والدین این پدیده را در دوران تحصیل خود تجربه و مشاهده کرده اند، بسیار مشتاق اند تا اطمینان حاصل کنند که فرزندانشان آموزش با کیفیتی در مقایسه با آن‌ها دریافت می‌کنند [۱۳]. درباره اثربخشی و کیفیت مدارس تحقیقاتی صورت گرفته است که می‌تواند تبیین کننده درصدی از دلایل و اشتیاق خانواده‌ها و اولیای دانش‌آموزان برای تقاضا در برخی مدارس باشد. اما به نظر می‌رسد علاوه بر این، عوامل دیگری نیز در انتخاب برای مدارس تأثیرگذارند. برای ارائه دهندگان خدمات آموزشی، به ویژه مدارس، آگاهی از ویژگی‌هایی که بر تصمیم‌گیری متقاضیان بالقوه و جاری اثر می‌گذارد، بسیار ارزشمند و حیاتی است. آن‌ها می‌دانند دانش

آموزان و خانواده ها مدرسی را انتخاب می‌کنند که با معیارهای آن‌ها از لحاظ فرهنگی، آکادمیک، اجتماعی و مالی مطابقت داشته باشد. بنابراین ملاحظات آن‌ها درباره انتخاب مدرسه اطلاعات مهمی برای آموزش فراگیران و مدیریت مدرسه است [۵].

پژوهش‌های انجام شده درباره معیارهای انتخاب و تقاضا برای مدارس، بیشتر بر عوامل تأثیرگذار بر کیفیت مدرسه تمرکز دارند. از جمله برنامه آموزشی، امکانات آموزشی، کادر آموزشی و معلمان مجرب، آموزش مهارت های شغلی، ارزشیابی اثربخش و فضای آموزشی را مهم ترین عوامل تأثیرگذار بر انتخاب مدرسه می‌دانند [۵، ۱۱، ۱۳، ۱۴، ۱۶].

امروزه نیز در برخی موارد به شکلی افراطی دانش آموزان به نزدیک ترین مدرسه محل زندگی شان ارجاع داده می‌شوند، اما این معیار امروزه با تردیدهای اساسی مواجه شده است. سؤالاتی از قبیل اینکه آیا نزدیک ترین مدرسه الزاماً بهترین برنامه‌های مورد نظر دانش آموزان را ارائه می‌دهد؟ باعث می‌شود والدین مدرسه‌ای خارج از محله خود را برای ثبت نام دانش آموزانشان انتخاب کنند؟ فقط به این دلیل که معلم یا کادر آموزشی خوبی دارد یا این تصور که درس خواندن در مدرسه ای خاص در تربیت خوب فرزندشان تأثیر می‌گذارد؟ در این میان، تقاضا برای تعدادی از مدارس که بنا بر نظر خانواده‌ها، تحصیل فرزندانشان در آن آموزشگاه‌ها اولویت زیادی دارد، سبب شناخته شدن این مدارس شده است که این به نوبه خود باعث ازدحام مراجعه و افزایش تقاضا برای ثبت نام در این مدارس می‌شود. والدین معترض هستند که ثبت نامی بدون ضابطه در برخی مدارس مطلوبشان صورت می‌گیرد، مسئولان مدرسه از تقاضای زیاد و بدون داشتن شرایط اولیا شکایت دارند و ادارات آموزش و پرورش در رفع این چالش با مشکل روبه‌رو هستند.

آموزش و پرورش در سال‌های اخیر با هدف جلوگیری از ازدحام درخواست‌ها و همین‌طور به منظور رفع سردرگمی والدین برای ثبت نام دانش آموزان خود،

مدارس خود آن را تعمیم دهد و همین‌طور مدارس را درباره خواست والدین و متقاضیان، به‌منظور بهبود و ارائه خدمات آموزشی و پرورشی کیفی و مطلوب پاسخ گو کند. بدین منظور، تحقیق حاضر بر آن است تا از طریق بازشناسی تجارب زیسته ذی‌نفعان (والدین، مسئولین مدارس شناخته‌شده و کارشناسان آموزش ادارات) به این پرسش اصلی پاسخ دهد که از منظر ذی‌نفعان، ابعاد مدارس منتخب آن‌ها چگونه است و با ارائه پیشنهادهایی زمینه تعمیم این مؤلفه را به مدارس دیگر فراهم آورد.

روش‌شناسی تحقیق

مطالعه حاضر یک مطالعه کیفی^۱ به روش پدیدارشناسی هوسرلی^۲ است؛ چراکه در درک بهتر تجارب زیسته افراد مرتبط با موضوع پژوهش، این روش به کار برده می‌شود. هدف پژوهشگر از اجرای طرح تحقیق پدیدارشناسی آن است که معنی یک پدیده یا مفهوم مورد مطالعه را از نظر یک گروه افراد بررسی می‌کند [۲۲]. انتخاب مشارکت‌کنندگان بالقوه براساس معیار تجربه درگیری در فرایند ثبت‌نام مدارس از منظر ذی‌نفعان (والدین پیگیر ثبت‌نام دانش‌آموز در مدارس خاص)، مجریان (مدیران مدارس با تقاضای زیاد) و سیاست‌مداران و تصمیم‌گیرندگان (کارشناسان و مسئولان آموزش ادارات) صورت پذیرفت. مشارکت‌کنندگان در این پژوهش ۱۸ نفر (۶ نفر از اولیا، ۷ مدیر مدرسه و ۵ نفر کارشناس اداری) در نواحی چهارگانه شیراز بودند که در تجربه ثبت‌نام دانش‌آموزان درگیر بودند و با رویکرد نمونه‌گیری هدفمند^۳ و روش گلوله برفی^۴ انتخاب شدند.

شرایط ورود به مصاحبه شامل داشتن تجربه مستقیم در ثبت‌نام مدارس خاص بین والدین متقاضی، تجربه

طبق مصوبه شورای ثبت‌نام وزارت آموزش و پرورش، اقدام به طراحی سایتی برای ثبت‌نام اولیه به‌صورت مجازی و همین‌طور ثبت‌نام نهایی به‌صورت حضوری در قالب طرح آدرس کرده است. مطابق با این مصوبه وزارت، دانش‌آموزان برای ثبت‌نام در مدارس دولتی باید به نزدیک‌ترین مدرسه محل سکونت خود که در محدوده طرح آدرس آن مدرسه است، هدایت شوند. اما در عمل، آنچه در روزها و در فصل ثبت‌نام و نقل و انتقال دانش‌آموزان مشاهده می‌شود، صف‌های طولانی، شکایت‌ها و مراجعات فراوان به ادارات برای نام‌نویسی در برخی مدارس شناخته‌شده است که بیشتر این درخواست‌ها مطابق با طرح مصوبه برای ثبت‌نام نیست؛ چراکه اولیا باور دارند اتخاذ تصمیم درست درباره مدرسه فرزندان‌شان می‌تواند آن‌ها را در مسیری به سمت تحصیلات عالی‌رتبه معتبر و حرفه‌ای موفق قرار دهد.

با بررسی پژوهش‌های علمی صورت‌گرفته درباره ملاک‌های انتخاب مدرسه، به معیارهایی همچون رویکرد مبتنی بر نظرسنجی اطرافیان و بازتاب بیرونی مدرسه (۸، ۱۹)، برنامه درسی و آموزشی ویژه و کیفیت آموزشی (۸، ۱۱، ۱۹، ۲۱)، امکانات و ساختار کالبدی مدرسه (۸، ۱۸ و ۲۰)، توانایی و ویژگی‌های معلم (۸ و ۱۹)، شیوه‌های ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان (۸)، نظام ارزشیابی (۸)، نزدیکی و محل سکونت (۱۱ و ۱۹)، محدودکنندگی سیاست منطقه‌بندی و پذیرش مدارس (۸)، هزینه (۱۱)، فناوری (۱۱)، روابط و تعاملات اجتماعی (۱۱، ۱۹ و ۲۰)، وضعیت اجتماعی و اقتصادی (۱۹)، درک محیط‌زیستی ایمن و توانمندی مدرسه (۲۰ و ۲۱)، ایجاد روابط مبتنی بر اعتماد (۲۰) توجه می‌شود. از این لحاظ، به نظر می‌رسد انجام پژوهشی درباره شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های مورد نظر متقاضیان در انتخاب مدرسه، ضمن ایجاد شناخت هرچه بهتر مدرسه مطلوب برای متقاضیان، می‌تواند توجه نظام آموزش و پرورش را به این مسئله مهم جلب کند که برای توسعه کیفی هرچه بیشتر مدارس براساس خواست و نظر متقاضیان، نقشه راهی داشته باشد که به تمامی

1. Qualitative
2. Husserlian phenomenology
3. Purposive sampling
4. Sampling Snowballing

جدول شماره ۱. مشخصات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان

مشارکت‌کنندگان بالقوه	تعداد مشارکت‌کنندگان	مدرک تحصیلی	تعداد	شغل و تجربه
والدین متقاضی ثبت نام در مدارس خاص	۶ نفر	دکتری	۱ نفر	کارمند
		فوق لیسانس	۱ نفر	آزاد
		فوق لیسانس	۱ نفر	آزاد
		فوق لیسانس	۱ نفر	خانه‌دار
		لیسانس	۱ نفر	کارمند
		لیسانس	۱ نفر	کارمند
		لیسانس	۱ نفر	فرهنگی
مدیران مدارس خاص	۷ نفر	دکتری	۱ نفر	۶ سال
		دکتری	۱ نفر	۳ سال
		فوق لیسانس	۱ نفر	۸ سال
		فوق لیسانس	۱ نفر	۵ سال
		فوق لیسانس	۱ نفر	۶ سال
		فوق لیسانس	۱ نفر	۳ سال
		فوق لیسانس	۱ نفر	۷ سال
		فوق لیسانس	۵ نفر	۷ سال
کارشناسان آموزش	۵ نفر	فوق لیسانس	۱ نفر	۴ سال
		فوق لیسانس	۱ نفر	۸ سال
		فوق لیسانس	۱ نفر	۳ سال
		فوق لیسانس	۱ نفر	۴ سال
		لیسانس	۱ نفر	۵ سال

می‌داد. در نهایت، برای جمع‌آوری اطلاعات، مصاحبه‌ای با توجه به اهداف پژوهش طراحی گردید و با تأیید نظر تخصصی متخصصان این حوزه، به صورت نیمه ساختاریافته استفاده شد. مدت زمان انجام مصاحبه‌ها بین ۳۰ تا ۵۵ دقیقه، بسته به تمایل مصاحبه‌شونده برای ادامه گفت‌وگو، به طول انجامید. پرسش‌های مصاحبه با تأکید بر ذهنیت مصاحبه‌شوندگان درباره تجربه شان درباره مسئله مورد تأکید پژوهش و چرایی تقاضای ثبت نام در برخی مدارس نواحی چهارگانه شهر شیراز تهیه شد، ولی در حین مصاحبه به شرکت‌کنندگان این فرصت داده می‌شد که درباره موضوعاتی که به نظر آن‌ها مهم است، ولی در سؤال‌ها اشاره‌ای به آن موارد نشده است، صحبت کنند. در جدول شماره ۱، مشخصات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان آمده است.

حداقل سه سال مدیریت در مدارس خاص در بین مدیران، تجربه حداقل سه سال فعالیت اداری در حوزه آموزش در بین کارشناسان آموزش (معرفی شده از سمت مسئولان آموزش و پرورش) بود. براین اساس، از افرادی که وارد پژوهش شدند، معرفی افراد دیگری که در این فرایند تجربه شاخصی داشتند، درخواست می‌شد. پایان نمونه‌گیری تا حد اشباع یافته‌ها^۵ تعیین شد. در این تکنیک، انتخاب افراد در هر زمینه تا حدی ادامه یافت که یافته‌های جدید و تازه‌تری را در اختیار محقق قرار داد و پس از آن اطلاعات و یافته‌ها تقریباً تکراری شد. گفتنی است که اطلاعات به دست آمده تکراری به نظر می‌رسید، ولی محقق به منظور اطمینان از رسیدن به نقطه اشباع، مصاحبه را به تعداد چندین نفر اضافه ادامه

5. Data saturation

یافته‌ها

نتایج تحلیل کل مصاحبه‌ها، دسته‌بندی براساس کدگذاری های باز، مقوله و تم‌ها و فراوانی جملات درباره هر مؤلفه به شرح جدول شماره ۲ به دست آمد.

در این پژوهش، مبتنی بر منطق رویه‌ای روش تحلیل مضمونی داده‌های مصاحبه‌ای، نهایتاً چهار مضمون اصلی و دوازده مقوله مطابق با جدول شماره یک استخراج گردید که در ادامه یافته‌های به‌دست‌آمده در خصوص هر کدام از مضامین ارائه شده به بحث گذاشته شده است.

هویت علمی: در بُعد هویت علمی که شامل مؤلفه‌های فضا و تجهیزات آموزشی مناسب، برنامه ریزی‌های آموزشی جامع و معلمان توانمند است، پیشرفت تحصیلی مهم‌ترین دغدغه متقاضیان ثبت‌نام در مدارس است. این بُعد بیشتر در دوره متوسطه و متوسطه دوم نمود پیدا می‌کند و مخصوصاً مدرسی که آمار درخور ملاحظه‌ای در قبولی کنکور دارند، به مدارس با تقاضای زیاد برای ثبت‌نام تبدیل می‌شوند. اهمیت برنامه درسی و کیفیت تحصیلی به‌عنوان عامل انتخاب مدرسه، با مطالعات تحقیقاتی مختلف پشتیبانی می‌شود و یکی از دغدغه‌های اصلی والدین در هنگام انتخاب مدرسه است. با این حال، تعاریف و ویژگی‌های شناسایی کیفیت تحصیلی ممکن است تحت تأثیر متغیرهای مختلف برای والدین، متخصصان و مسئولان آموزش قرار گیرد. مصاحبه شونده والدین کدش معتقد است که «تحصیل در این مدرسه باعث می‌شود فرزندان ما به اهداف خود در آینده نزدیک‌تر شوند و در رشته‌های خوب در دانشگاه تحصیل کنند». مصاحبه شونده کارشناس کد سه نیز اظهار می‌دارد که «این مدارس علاوه بر معلمان قدر، تیم مشاوره تحصیلی خوبی دارند و به همین خاطر هم در کنکور موفق هستند». در این راستا به نظر می‌رسد یکی از اهداف اصیل در این مدارس تقویت بنیه علمی و حساسیتی است که هر سه قشر اولیا، عوامل اجرایی و اداره به آموزش در این مدارس دارند و باعث شده است که این مدارس نمود عینی ویژه‌ای پیدا کنند و شدت تقاضای ثبت‌نام در این مدارس دچار تپی فراگیر شود.

برای تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه با مصاحبه‌شونده‌ها از روش تحلیل مضمونی^۶ کراسول و کلارک^۷ [۲۳] استفاده شد. تحلیل مضمون در زمره روش‌هایی است که اساساً مستقل از جایگاه نظری یا معرفت‌شناسی خاصی هستند و در طیف گسترده‌ای از روش‌های نظری و معرفت‌شناسی می‌توان از آن‌ها استفاده کرد و برای تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه، این مراحل طی شد: الف) مکتوب کردن مصاحبه‌ها؛ ب) ایجاد کدهای اولیه؛ ج) جداسازی کدهای خارج از بحث؛ د) بازبینی مضمون‌ها؛ ه) تعریف و نام‌گذاری مضمون‌ها؛ ی) جمع‌بندی هر سه دسته و تولید گزارش نهایی [۲۳].

برای اطمینان از اعتبار یافته‌ها، از معیارهای «قابل قبول بودن» و «قابل اعتماد بودن» استفاده شد. منظور از قابل قبول بودن این است که نتایج به دست آمده درست و قابل باور باشند. برای این منظور، از تکنیک‌هایی مانند بازبینی یافته‌ها توسط خود پژوهشگر و همچنین شرکت‌کنندگان در مراحل گردآوری و تحلیل داده‌ها استفاده شد؛ به طوری که الگوی اولیه چندین بار بررسی و اصلاح شد. از تکنیک کسب اطلاعات موازی نظیر ارائه تحلیل نتایج به متخصصان و تکنیک دقت نظر محقق در بیان مفروضات نیز استفاده شد. قابلیت اعتماد درواقع میزان تناسب نتایج با داده‌های جمع‌آوری‌شده بود که برای ارزیابی آن، محقق با کمک خبرگان موضوعی که هم توانایی و هم تخصص بیشتری در انجام تحقیق داشتند (به‌عنوان داور و ناظر بیرون)، طرح را کنترل و مستند کرد.

همچنین با مراجعه و مقایسه مکرر کدها و مشاوره‌های متعدد با متخصصان و خبرگان، سعی شد دقت کدهای به‌دست‌آمده و در نتیجه روابط بین آن‌ها و مقوله‌های حاصل شده افزایش یابد و از نظرات آنان برای انجام اصلاحات لازم استفاده گردد.

6. Thematic Analysis
7. Creswell and Clark

جدول شماره ۲. تحلیل داده‌های مصاحبه‌ای

کد مشارکت کننده	بخشی از نقل قول‌ها	نمونه‌های کدگذاری‌های باز	کدگذاری محوری (مصاحبه‌ای اولیه دانش آموز، مدیر مدرسه و کارشناس آموزش)	کدگذاری انتخابی (جمع‌بندی سه دسته داده‌ها در قالب ابعاد پژوهش)
کد شماره سه اولیا	«اصلاً برام قابل پذیرش نیست که بچم توی این مدرسه ثبت نام نشه. از اقوام و دوستان خیلی درمورد این مدرسه پرسیدم و همه راضی بودن ازش...»	حساسیت و پیگیری اولیا، پرس وجو و پیگیری از خانواده‌ها و معلمان	شناخته بودن در بین خانواده‌ها شناسایی از طریق عوامل آموزش و پرورش برند بودن مدرسه سابقه مدرسه خروجی‌های مدرسه در سایر نهادها اطلاع‌رسانی و تبلیغات قدمت مدرسه معرفی از سوی معلمان	مدرسه
کد شماره یک و پنج مدیر مدرسه	«معمولاً سعی می‌کنم توی هر مدرسه‌ای که مدیر می‌شم، مدرسه رو برند کنم و این مدرسه هم سال‌ها روی اون کار کرده»، «با اولیای مدرسه ارتباط خوبی می‌گیرم و این به نوع تبلیغ برای مدرسه‌مه.»	برند بودن مدرسه، آشنایی با اولیای مدرسه، تحقیق از اولیای دیگر		
کد شماره یک و چهار کارشناس آموزش	«علی‌رغم اینکه خواستیم درباره این مدارس حساسیت‌زدایی کنیم، ولی خب مردم از همکارای ما توی اداره درمورد کیفیت مدارس سؤال می‌کنن و این مدارس معرفی می‌شن»، «معلمای این مدارس خودشون تبلیغ‌کننده این مدارس هستن»، «یکی از معضلات ما توی این مدارس قبولی پذیرفته شده‌ها توی مدارس تیزهوشان و نمونه دولتی که خیلی حساسیت ایجاد کرده برای ثبت نام ورودی‌ها.»	معرفی از سوی آموزش و پرورش، ها، شناخته بودن مدارس در بین معلمان، فارغ‌التحصیلان شناخته شده در جامعه		
کد شماره دو، سه و چهار اولیا	«این مدارس برنامه‌های تقویتی خوب و مناسبی برای موضوعات آموزشی و تربیتی بچه‌ها دارن»، «فعالیت‌های فوق برنامه مدرسه... به نظر من می‌تونه برای آینده بچه‌ها خیلی مفید باشه»، «من به نتایج کنکور مدارس اعتقاد زیادی دارم و فکر می‌کنم عملکرد مدرسه رو می‌شه توی قبولی دانشگاه و رشته‌های خوب دانشگاه‌ها دید»، «آینده بچه‌ها توی مدارس با رویکرد آموزشی بهتر ترسیم می‌شه.»	برنامه داشتن برای بچه‌ها، فعالیت ها و برنامه باکیفیت، ورود به دانشگاه و رشته‌های خوب، برنامه‌ریزی برای آینده بچه‌ها، کار کشیدن از دانش آموز		
کد شماره سه و دو مدیر مدرسه	«توی مدرسه من به مسائل اخلاقی و تربیتی توجه زیادی می‌کنم... توی شورای مدرسه، مباحث تربیتی همواره یکی از موضوعات اصلی جلسه ست»، «ما توی سنین خیلی حساسی با دانش آموزها مواجه هستیم که می‌تونیم با آموزش‌های درست دوست‌یابی و مهارت‌های ارتباطی، خیلی از چالش‌های بچه‌ها و خانواده و حتی همسالان رو از بین ببریم.»	توجه به مسائل حتی جزئی، مواظبت و مراقبت درباره رفتار و اخلاق بچه‌ها، گروه دوستان و همسالان، سطح خانواده‌ها و محله، ارتباط همیشگی و به موقع با اولیا از طرف مدیر و معلم، ایجاد انتظار و توقع در اولیا از طرف مدرسه، جلب اعتماد اولیا	برنامه‌ریزی‌های آموزشی هدفمند، اقدامات آموزشی مجدانه، توانمندی علمی معلمان، جو آموزشی مدرسه، معلمان توانمند، امکانات مدرسه، نتیجه‌مداری، نیروی انسانی توانمند، عدالت آموزشی	مدرسه
کد شماره سه و پنج کارشناس آموزش	«یکی از نقاط قوت مدارس پرتقاضا اینه که ارتباط بین مدرسه و خانواده همواره به شکل عمیقی برقراره»، «معمولاً مدیرهایی که توی این مدارس منصوب می‌کنیم، افرادی هستن که می‌تونن توقع و انتظارات اولیا رو برطرف کنن»، «گاهی اوقات انتظارات زیاد اولیا هم باعث می‌شه که چشم اندازهای مدرسه ارتقا پیدا کنن و مدیرهای مدارس ما به تبع اون، با این انتظارات همگام بشن.»	ارتباط همیشگی و به موقع با اولیا از طرف مدیر و معلم، ایجاد انتظار و توقع در اولیا از طرف مدرسه، جلب اعتماد اولیا		
کد شماره شش و چهار اولیا	«محیط و بافت جغرافیایی مدرسه خیلی مهمه. مدارس پایین شهر معمولاً دانش آموزهای پایین شهر میان داخلش که من دوست ندارم بچم اونجا درس بخونه»، «دو سال قبل پسر من توی مدرسه‌ای بود که همه جور دانش آموزی وارد اون مدرسه شده بودن. رفتار و اخلاق پسر من دیگه برام غیرقابل تحمل شده بود. تصمیم گرفتم هر طوری شده، بیمارمش توی مدرسه خوب»، «فعالیت‌های فوق برنامه این مدارس رو دوست دارم»، «من سال‌هاست که برنامه‌های جانبی این مدارس رو پیگیری می‌کنم و همیشه دوست داشتم پسر من رو اینجا ثبت نام کنم.»	موقعیت جغرافیایی مدرسه، بافت فرهنگی و جمعیت دانش آموزی، ثبت نام فرهنگیان، رویکرد فرهنگی مدیر مدرسه	محیط پیرامونی مدرسه، جو اخلاقی مدرسه، حضور اولیای فرهنگی، جو تربیتی مدرسه، برند فرهنگیان، موقعیت مکانی	

ادامه جدول شماره ۲. تحلیل داده‌های مصاحبه‌ای

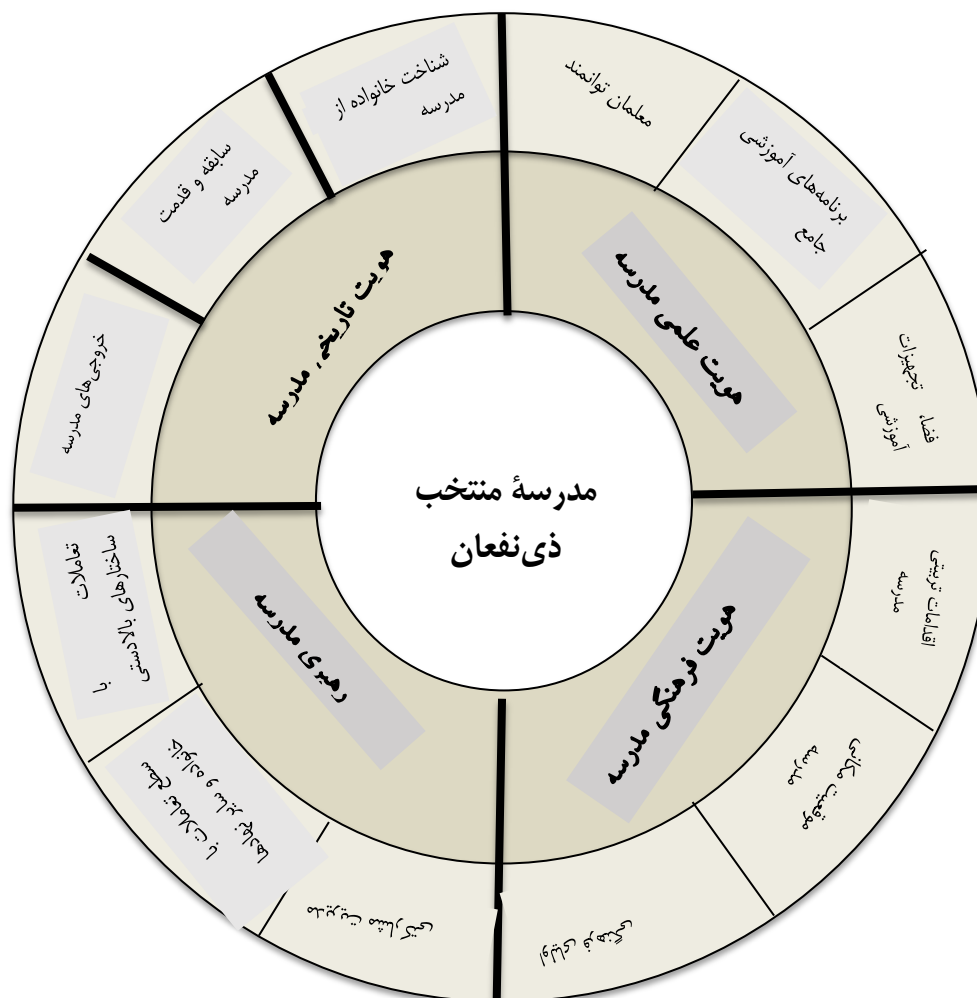
کد مشارکت کننده	بخشی از نقل قول‌ها	نمونه‌های کدگذاری‌های باز	کدگذاری محوری (مصاحبه‌ای اولیه دانش آموز، مدیر مدرسه و کارشناس آموزش)	کدگذاری انتخابی (جمع‌بندی سه دسته داده‌ها در قالب ابعاد پژوهش)
کد شماره چهار مدیر	«معمولاً سعی می‌کنیم دانش‌آموزهای فرهنگی رو توی امتیاز برابر با سایرین در اولویت ثبت‌نام قرار بدیم»، «حضور بچه‌های فرهنگی به‌طور چشمگیری به تقاضای ثبت‌نام جهت می‌ده»، «ما با مشارکت اولیا سعی می‌کنیم برنامه‌های تقویتی و فوق برنامه رو اجرا کنیم و این به عامل مؤثر در ثبت‌نام دانش‌آموزهاست».	موقعیت جغرافیایی مدرسه، یافت فرهنگی و جمعیت دانش آموزی، ثبت‌نام فرهنگیان، رویکرد فرهنگی مدیر مدرسه	محیط پیرامونی مدرسه، جو اخلاقی مدرسه، حضور اولیای فرهنگی، جو تربیتی مدرسه، برند فرهنگیان، موقعیت مکانی	فرهنگی
کد دو و پنج کارشناس	«به هاله ذهنی وجود داره که مدارس بالاشهر از کیفیت بالاتری برخوردارن»، «مدیرهای مدارس خاص معمولاً سعی می‌کنن به مسائل فرهنگی به دلایل خاص خود، بیشتر توجه کنن»، «خیلی از اولیا دنبال مدرسه‌ای هستن که کارهای اضافه‌تر از مدرسه رو پیش می‌برن و این مدارس چون شیوه‌نامه‌هاشون بهشون اجازه این موضوع رو می‌ده، اون‌ها هم متقاضی این مدارس هستن».			
کد شماره یک و شش اولیا	«به نظر من، مدیر خوب هر جا باشه، باید بجهت رو همون‌جا ثبت‌نام کنی. من آقای... رو به‌عنوان یه مدیر مقتدر و منضبط خیلی قبولش دارم»، «یکی از خوبی‌های این مدرسه اینه که برای هر کاری بخوان انجام بدن، معمولاً با انجمن اولیا جلسه می‌ذارن و مشورت می‌گیرن و اگر همه پذیرفتن، اون موقع کار انجام می‌شه».	فعالیت‌های جمعی مدارس خاص، بهره‌گیری از مشارکت اولیا توسط مدیر مدرسه، ایجاد دلگرمی و فضای دوستانه توسط مدیر مدرسه، انضباط و اقتدار مدیر مدرسه، همراهی و تعامل مدیر با کادر اداری، حساسیت اداره نسبت به انتصاب مدیر قوی، بازخورد اولیا به مدیران این مدارس	رفتار محترمانه، بازخورد آموزشی، ارتباط متقابل بین اولیا و مدرسه، مدیریت توانمند، تصمیم‌گیری مشارکتی، مدیر باتجربه، تعامل با ادارت، توجه ویژه به ادارات	اولیا
کد شماره شش و هفت مدیر	«من دو تا اصل رو توی کارم خیلی رعایت می‌کنم: یکی ارتباط و تعامل خوب با والدین و دانش‌آموزها و یکی همراهی با اداره و مسئولان آموزش اداره»، «من برای اینکه مسئولیت کارها به‌تنهایی روی دوشم نباشه، با شورای مدرسه، معاون‌هام و معلم‌ها جلسه می‌ذارم و از نظراتشون استفاده می‌کنم. کار سختیه، ولی توی اجرای کارها خیلی بهم کمک می‌کنه».			
کد شماره دو و سه کارشناس	«ما توی انتخاب مدیرهای این مدارس پرتقاضا خیلی چالش داریم. گاهی اوقات تا شب توی جلسات بررسی می‌کنیم تا بتونیم بهترین مدیرها رو توی این مدارس منصوب کنیم»، «اولیا بازخوردهای خیلی خوبی از کار مدیرهای این مدارس به ما می‌دن. ما هم سعی می‌کنیم این مدارس رو با انتخاب مدیرهای قوی سرآمد کنیم».			

مدرسه‌ای که فرزندان فرهنگیان مشغول تحصیل هستند، قطعاً فرصت آموزشی زیادتری برای دانش‌آموزان آن مدرسه در مقایسه با مدارس عادی ایجاد می‌شود؛ همچنین کارشناس اداره، کد شماره چهار، بیان داشت که «والدین احساس می‌کنند وجود والدین فرهنگی در مدرسه باعث می‌شود نظارتی کامل تر و به‌موقع در این مدارس انجام شود». کد شماره یک، مدیر مدرسه، به گونه‌ای اشاره داشت که «در مدرسه ما فوق برنامه آموزش‌های مهارت‌های اجتماعی یک پایه ثابت

هویت فرهنگی: هویت فرهنگی را می‌توان کارکرد پنهان مدارس دانست که در وضعیت کنونی بر سایر کارکردهای مدارس سایه انداخته است. در بین مصاحبه‌های پژوهشگر با اولیا، مدیران و کارشناسان، به بحث از زیرمقوله‌های فرهنگی بسیار توجه شد. در این بُعد، در مدارس مورد تقاضا بیشترین تأکید مصاحبه‌شونده‌ها بر برنامه‌های تربیتی مدرسه و همین‌طور حضور دانش‌آموزان با اولیا معلم (فرهنگی) در مدارس بود. مصاحبه‌شونده اولیا، کد شماره دو، اظهار کرد که «در

دانش آموزان که ذیل برنامه‌های فرهنگی در مدارس شناخته شده اجرا می‌شود، برای متقاضیان اهمیت خاصی دارد.

برنامه‌های سالانه است که به‌جد پیگیری می‌کنیم». درواقع، می‌توان گفت تأکید هر سه گروه از ذی‌نفعان در این باره نشان می‌دهد علاوه بر پیشرفت تحصیلی که پیش‌فرض اصلی انتخاب مدارس است، مسائل تربیتی

شبکه مفهومی برگرفته از پژوهش

«بیشتر دکتر و مهندس‌های معروف شیراز در این مدرسه تحصیل کرده‌اند.» کد دو، مدیر، می‌گوید: «مدرسه ما از قدمت زیادی برخوردار است و اکثر مردم بومی شهر این مدرسه را می‌شناسند.» کارشناس اداره با کد پنج در صحبت‌های خود به این موضوع اشاره می‌کند که «همیشه تا بوده و نبوده، مدرسه... شده ورد زبان مردم و من حدود پنج سال در این پست هستم و بیشترین فشار ثبت نام در این مدرسه بوده. هرچقدر هم می‌گوییم این

هویت تاریخی: در بُعد هویت تاریخی که شامل زیربُعد سابقه و قدمت مدرسه، خروجی‌های مدرسه در قالب چهره‌های شناخته شده و میزان شناخت خانواده از مدرسه است، انتخاب مدرسه براساس شهرت تاریخی مدرسه صورت می‌پذیرد و اگر متقاضیان بتوانند شخصیت‌های تأثیرگذار جامعه محلی، منطقه‌ای و ملی را که در مدرسه حضور داشته‌اند شناسایی کنند، این یک انگیزه برای آن‌هاست. کد یک اولیا عنوان می‌کند که

که دارد، باعث می‌شود مدرسه چشمگیر شود و شدت تقاضای ثبت‌نام داشته باشد. در این‌گونه مدارس، این مدیران علاوه‌بر تأثیرگذاری و مدیریت والای خود، موجب می‌شوند دانش‌آموزان نیز احساس امنیت و آرامش خاصی در مدرسه داشته باشند و این درواقع آن چیزی است که بخش اعظم اولیا به دنبال آن هستند که فرزندان‌شان در چتر مدرسه‌ای ایمن و بانشاط به تحصیل بپردازند.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف شناسایی تجارب معنادار ذی نفعان مرتبط با انتخاب مدارس برای ثبت‌نام دانش‌آموزان صورت پذیرفته است. داده‌های پژوهش از طریق واکاوی تجارب زیسته اولیای دانش‌آموزان برای ثبت‌نام در مدارس شناخته‌شده، مدیران مدارس شناخته‌شده و همین‌طور کارشناسان ادارات نواحی آموزش و پرورش که مستقیماً با امر ثبت‌نام در ارتباط هستند، جمع‌آوری گردید. نتایج تحلیل داده‌ها با استفاده از منطق رویه‌ای روش تحلیل مضمونی نشان داد که بیشترین فراوانی مربوط به ابعاد هویت تاریخی مدرسه، هویت علمی مدرسه، هویت فرهنگی مدرسه و رهبری مدرسه در بین هر سه گروه است که هرکدام از این ابعاد اصلی دارای زیرمؤلفه‌هایی هستند. تحقیق حاضر نشان می‌دهد که ترجیحات والدین و همین‌طور نظر تخصصی کارشناسان و مسئولین مدارس ممکن است توضیح دهد که چرا سیاست‌های تشویق‌کننده و قوانین مصوب برای انتخاب مدرسه ازسوی ادارات آموزش و پرورش ممکن است لزوماً به حل مسئله ازدحام تقاضا در برخی مدارس منجر نشود؛ زیرا به نظر می‌رسد علاوه‌بر پیشرفت تحصیلی ملاحظات مهمی در این زمینه وجود دارد. در این پژوهش، ابعاد اصلی از اشتراکات معنایی مفاهیم ذکرشده در بین هر سه گروه از عوامل مرتبط با ثبت‌نام دانش‌آموزان استخراج گردید. از این حیث، ابعاد مورد تأکید در معرفی مدرسه منتخب می‌تواند الگویی برای

مدرسه با مدرسه دیگری فرقی ندارد، باز هم مردم قبول نمی‌کنند. به نظر در ذهن مردم انگار جا افتاده و تغییرش بسیار سخت است.» درواقع، بازتاب بیرونی مدرسه تا حد بسیار زیادی تحت‌تأثیر هویت تاریخی مدرسه است که این خود باعث می‌شود مدارس با قدمت بیشتر و همین‌طور مدارس با خروجی‌های شناخته‌شده، گزینه‌های نزدیک به ذهن اولیا و حتی بعضاً کارشناسان اداره‌ها برای ثبت‌نام در جامعه باشند.

رهبری مدرسه: این بُعد که در پژوهش حاضر با عنوان «رهبری مدرسه» نام‌گذاری شده، شامل سه مؤلفه مدیریت مشارکتی، تعاملات با ساختار بالادستی و تعاملات با خانواده و سایر نهادهای خارج از مدرسه است. مصاحبه‌شونده کد شش، مدیر، می‌گوید: «در مدرسه ما تمام معلمان علاوه‌بر نقش آموزشی، در قالب کارگروه‌های مختلف، اختیاراتی در حوزه فعالیت‌های مدرسه دارند، مانند مالی، ایمنی، بهداشت و...» این نوع مشارکت دادن و پذیرش و توجه به عقاید و پیشنهاد‌های معلمان، علاوه‌بر آنکه محیطی خلاق و مبتکر را به وجود می‌آورد، سبب دلگرمی و احساس رضایت معلمان به کارشان می‌شود و این رضایت درونی به نوبه خود بر اثربخشی آموزشی آن‌ها و رضایت دانش‌آموزان و والدین تأثیرگذار خواهد بود [۲۴]. مصاحبه‌شونده کد هفت، اولیا، می‌گوید: «تعامل مدارس با ما و پیگیری برنامه‌های درسی و غیردرسی دانش‌آموزان و نظرخواهی از ما برای این برنامه‌ها تا حد زیادی خیال ما را آسوده می‌کند.» مصاحبه‌شونده کد یک، کارشناس، عنوان می‌کند که «مدارس موفق و شناخته‌شده تعاملات و مشارکت خوبی با ادارات دارند و بیشتر اوقات برای برنامه‌های ادارات خود داوطلب می‌شوند و این بی‌تأثیر نیست، هم در نظر مثبت نسبت به آن‌ها و هم در همراهی ادارات در امور مدارس.» درحقیقت در بیشتر مواقع، شناختی که کارشناسان ادارات برای معرفی مدارس در مراجعات دارند، مبتنی بر تعاملات و ارتباطات مسئولین مدارس با ادارات است. ازسوی دیگر، گاهی اوقات شخص مدیر مدرسه با رویکردهای مدیریتی قابل دفاعی

ایجاد تغییرات و ارتقای مدارس و حل مسئله ازدحام تقاضا و نگرانی اولیا برای ثبت نام دانش آموزانشان باشد. مفهوم هویت علمی مدرسه به چندین پدیده متفاوت اما مرتبط به یکدیگر اشاره می کند. در این مفهوم که به نظر می رسد یکی از اساسی ترین اهداف ذی نفعان در رقابت انتخاب مدارس محسوب می گردد، از بنیاد علمی مدرسه از سال های گذشته صحبت به میان می آید. کریستوفر^۸ در پژوهش خود بیان می دارد که توان علمی مدارس با فضای فیزیکی مناسب، تجهیزات آموزش کافی، نسبت مناسب دانش آموز به معلم و معلمان تحصیل کرده و باتجربه ارتباط دارد [۲]. از آنجا که سیستم آموزشی در کشور ما، مخصوصاً در دوره متوسطه، با تأکید زیاد بر امتحانات نهایی و کنکور بسیار رقابتی است، دغدغه های متقاضیان درباره تحصیل و آموزش باکیفیت درک پذیر است و در تأیید این نکته همین بس که تمرکز اکثر مدارس شناخته شده این پژوهش بر مسائل آموزشی دانش آموزان و توان علمی مدارس بوده است. علاوه بر این، ناوین^۹ در بخشی از یافته های خود به این نکته اشاره می کند که کیفیت معلم و رفتار او نقشی اساسی در انتخاب والدین دارد [۱۸]. به طور مشابهی حفیز^{۱۰} در پژوهش خود، کیفیت امکانات، معلم و سیستم ارزشیابی مدرسه را در انتخاب بسیار تأثیرگذار می داند [۸]. براین اساس، می توان گفت این مدارس با سبک های علمی متفاوتی که به کار می گیرند، علاوه بر خود مدرسه، به عوامل اجرایی و آموزشی خود نیز هویتی علمی می دهند که در لابه لای صحبت های ذی نفعان نیز این موضوع ملاحظه شد.

هویت فرهنگی بعد دیگری از استخراج داده ها بود. به نظر می رسد که یکی از اهداف ذی نفعان در نظام تعلیم و تربیت، پرورش شهروندانی است که در آینده یک هویت منسجم فرهنگی داشته باشند؛ شهروندانی که خودشان و سایر اعضای جامعه را بپذیرند و به ارزش ها و باورهای فرهنگی و دینی نیز پایبند باشند، احترام به

حقوق دیگران را سرلوحه کار خود قرار دهند و ثبات، پیوستگی و پویایی را در درون خود درک کنند. در این زمینه فریدمن و فریدمن و هارکما^{۱۱} [۲۲] بیان می کند که اطلاعاتی که والدین به اشتراک می گذارند، به طور کلی درباره برنامه درسی مدرسه و کیفیت آموزشی نیست، بلکه بیشتر درباره وضعیت والدینی است که فرزندان خود را به مدرسه می فرستند تا مباحث غیردرسی و فرادری را آموزش ببینند [۲۲]. همین طور حفیز در پژوهش خود بیان می کند که اکثر اولیا باره اذعان داشته اند که رفاه کودک (شادی، برنامه های متنوع) و اقدامات تربیتی مدارس در همسویی با شاخص های مد نظر آنها در خانه، تا حد زیادی در انتخاب آنها نقش دارد [۸] و به طور کلی با توجه به اظهارات والدین و مدیران مدارس می توان بیان کرد این بعد به عنوان ملاکی برای انتخاب مدرسه در دوره های پایین تر، به خصوص دوره ابتدایی و متوسطه اول، بیشتر مد نظر قرار می گیرد. در دوره متوسطه دوم، به دلیل حساسیت کنکور و ورود به آموزش عالی، برای ثبت نام و انتخاب مدرسه بیشتر بر بُعد تحصیلی مدرسه تمرکز دارند.

هویت تاریخی بُعد دیگر شناخته شده در این پژوهش بود که به جایگاه تاریخی مدارس در اذهان شهروندان برمی گردد. درواقع، این بعد تبیین کننده این موضوع است که چطور می توان به جامعه بیرونی و ذی نفعان نزدیک و دور القا کرد که مدرسه مورد نظر از سایر مدارس بهتر است و عملکرد پذیرفتنی تری دارد؛ در نتیجه اگر دانش آموزان و اولیا از مدرسه رضایت داشته باشند، هریک مبلغی برای مدرسه مورد نظر و شناخته شدن بیشتر آن در طول زمان خواهند شد [۲۳]. به همین خاطر است که مسیلا در تحقیق خود با عنوان «مهاجرت برای تحصیل باکیفیت در آفریقای جنوبی» به این نتیجه رسید که «بسیاری از والدین انتخاب خود را نه براساس اطلاعات منتشر شده توسط مدارس، بلکه واقعاً از طریق دوستان و اطلاعات محاوره ای در بین اولیا انجام می دهند» [۲۴]. درواقع، به طور کاملاً طبیعی، تاریخچه

8. Christopher

9. Naveen

10. Hafeez

11. Friedman & Harkema

مدارس و پیشینه آن‌ها توسط دانش‌آموزان و اولیای آن‌ها به اشتراک گذاشته می‌شود و هرچقدر این اشتراک گذاری بیشتر باشد، تقاضا برای آن مدارس بیشتر می‌شود. همین‌طور مدرسی که از قدمت بیشتری برخوردارند، علاوه بر اینکه بعضاً دارای معماری بومی و محیط فیزیکی متفاوتی هستند، آغازگر رویدادهای مهم فرهنگی، تاریخی و اجتماعی در طول زمان بوده‌اند و این به نوبه خود دلیلی برای شناخته شدن و تقاضای ثبت‌نام بیشتر در این مدارس است [۲۹]. اخیراً در این زمینه نیز در آموزش و پرورش ما مدرسی که از قدمت و فرهنگ تاریخی برخوردارند، به‌عنوان مدارس الگو معرفی می‌شوند.

از دیگر معیارهای تأثیرگذار در تصمیم‌گیری متقاضیان برای انتخاب و تقاضای ثبت‌نام در یک مدرسه، مجموعه مدیریتی آن مدرسه است و با توجه به شواهد تجربی [۱۷]، در این زمینه می‌توان گفت احتمال موفقیت تحصیلی در مدرسه‌ای که یک مدیر فعال، توانمند و منظم دارد، بیشتر خواهد بود. بنابراین توجه کردن به نوع رفتار، مهارت، سابقه کاری و تجربه کادر مدیریت در مدرسه اهمیت بسیار زیادی دارد. درواقع، امروزه مدیران مدارس رهبران آموزشی‌ای محسوب می‌شوند که هدایتگران مجموع عوامل آموزشی مدرسه در نظر گرفته می‌شوند و نقش بی‌بدیلی در اثربخشی اهداف آموزشی ایفا می‌کنند. دراین‌باره حبیبی و همکاران در پژوهش خود بیان کردند که در توجیه مشاهده مدرسی که از جهاتی مانند تعداد دانش‌آموزان، منابع و امکانات آموزشی، وضعیت اجتماعی - اقتصادی دانش‌آموزان و... وجوه مشترک فراوانی دارند، اما در زمینه یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تفاوت زیادی دارند، می‌توان به نیروی انسانی متخصص و متعهد و مدیریت آموزشی قوی اشاره کرد [۲۵ و ۲۷].

نظام‌های آموزشی، به‌ویژه مدارس، باید به‌طور مستمر در جست‌وجو و پاسخ‌گویی به انتظارات و بازخوردهای والدین در خصوص رفاه و رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان

در کنار توجه به پیشرفت تحصیلی باشند؛ چراکه شروع تحصیل و همین‌طور شروع در یک مدرسه جدید می‌تواند برای دانش‌آموزان و اولیای آن‌ها با نگرانی‌هایی همراه باشد. از این جهت، اطلاعات درباره ترجیحات والدین برای سیستم‌های آموزشی به‌عنوان یک کل، حیاتی است. این موضوع کمک می‌کند تا انتظارات خانواده را شناسایی و برآورده کنند، والدین را در مسائل مدرسه مشارکت دهند و مطمئن شوند که معلمان، دانش‌آموزان و والدین همه در جهت اهداف یکسانی کار می‌کنند. دراین‌باره و با توجه به یافته‌های پژوهش، برای اطمینان خاطر دادن به متقاضیان ثبت‌نام و همین‌طور رفع مسئله ازدحام تقاضا در برخی مدارس شناخته‌شده شهر، پیشنهاد می‌شود در سطح اداره، عدالت آموزشی و توجه به مدارس دارای تقاضای کمتر در رأس امور قرار گیرد، به‌گونه‌ای که کارگاه‌های آموزشی با محوریت توانمند کردن عوامل اجرایی و آموزشی این مدارس در خود مدرسه‌ها برگزار گردد. توزیع اعتبارات و نیروی انسانی باکیفیت ویژه مدارس غیرخاص به‌نوعی موجب تقویت این مدارس می‌شود. همین‌طور ادارات با چرخش شغلی مدیران و معلمان موفق در مدارس مختلف، می‌توانند تا حدودی از نگرانی‌های متقاضیان درباره کیفیت تحصیلی مدارس کم کنند. شکل‌گیری و فراگیر شدن گفتمان «بهترین مدرسه نزدیک‌ترین مدرسه به محل سکونت دانش‌آموز است»، از طریق رسانه‌های جمعی می‌تواند بخشی از تقاضاهای بی‌رویه ثبت‌نام در مدارس خاص را کاهش دهد. مدارس با تقاضای کم باید شرایط تعاملی بیشتری را برای معرفی خود برنامه ریزی کنند؛ زیرا اطلاعات به‌دست‌آمده در این رویدادها عامل مهمی است که بر انتخاب مدارس تأثیر می‌گذارد. ادارات و مدارس باید فعالیت‌های تربیتی مبتنی بر نیازهای دانش‌آموزان و خواسته‌های اولیا را در کانون توجه و برنامه‌های خود قرار دهند و برای مشارکت دادن آن‌ها در امور مدرسه، جلب اعتماد و ایجاد اطمینان در آن‌ها، انجمن‌ها و تشکلهای مختلف اولیای دانش‌آموزان در مدارس را تقویت کنند و توسعه دهند.

research journals of school management. 2017; 6(1): 20-39 (In Persian).

منابع

10. Gomendio, M. Empowering and enabling teachers to improve equity and outcomes for all. International summit on the teaching profession. 2017; 2(3): OECD Publishing, Paris.
11. Roy V, Denise M. Factors affecting parents' choice of schools for Grade 1 learners. South African Journal of Childhood Education. 2020; ISSN: (Online) 2223-7682, (Print) 2223-7674.
12. Sobhani M, Shahrakipour H, Sharifi A. Investigating the consequences of the Taraz school with the approach of fundamental transformation document. Sociology of Education. 1400; 7(2): 289-298 (In Persian). <https://sid.ir/paper/1062580/fa>
13. Davati, S. The study and comparison of the status quo of public secondary schools in the 7th district of Tehran education based on the characteristics of effective schools in the academic year 2011-12, Master's thesis. Faculty of Humanities and Social Sciences, 2013; Islamic Azad University of Tabriz (In Persian).
14. Asad, N. Parental Preferences and Choices in Selection of Private Primary Schools. Pakistan Administrative Review. 2019; 3(3): 117-131. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssolar-67653-6>
15. Cecilia K Y, Chan Nai, Ch Yeung. Parental Preference on Primary School Selection in Hong Kong, 2017; The University of Hong Kong.
16. Ball S. J, Rollock N, Vincent C, Gillborn D. Social mix, schooling and intersectionality. Research Papers in Education. 2013; 28(3): 265-288.
17. Collins C.S, Stockton C.M. The central role of theory in qualitative research. International Journal of Qualitative Methods. 2018; 17(1): n.p. <https://doi.org/10.1177/1609406918797475>
1. Zare M, Mohammadi N, Pakeg Vohar A. The role of school special program components in predicting students' self-efficacy and citizenship education. Scientific Journal of Education and Learning Research, 2022; 19(35): 13-24 (In Persian).
2. Moodley, R. New school feeder zone regulations to ensure fair access. SA News, 2009; from <https://www.sanews.gov.za/regulations-ensure-fair-access>.
3. Musset, P. School choice and equity: Current policies in OECD countries and a literature review, 2012.
4. Angus, A. School choice: neoliberal education policy and imagined futures. British Journal of Sociology of Education. 2015; 36(3): 395-413.
5. Ming. J. S. K. Institutional Factors Influencing Students' College Choice Decision in Malaysia: A Conceptual Framework, International Journal of Business and Social Science. 2010; 1(3): 53-58.
6. Khalkhali A, Ghahrmani Sh, Comprehensive quality management, predicting the amount of institutionalization of quality in schools. A new scientific-research quarterly in educational management. 2012; 3(2): 1-20 (In Persian).
7. Alzahrani S H, Fletcher L, Bright, G. Identifying Characteristics of a "Good School" in the British and Saudi Arabian Education Systems. Journal of Education and Practice. 2017; 7(27): 136-148.
8. Hafeez, M. School choice criteria for parents - a survey- based approach. Indonesian Journal of Basic Education. 2021; 4(3): 272-282, p-ISSN 2615-5796.
9. Farhadi Rad H, Pordenia H, Elha D. Innovation in school selection mechanisms: Examining school selection criteria by high school students. Two quarterly scientific

- 25.Christopher, E. Quality of higher education; factors that support student success: a discussion paper. Available at: <https://www.researchgate.net,2018:/publication/328039722>
- 26.Habibi H, Pardakhtchi M. H., Abolqasemi M, Garhami M. Examining the school's "learning-centered" atmosphere and its relationship with school effectiveness. Scientific Journal of Teaching and Learning Research. 2013; 20(3): 101-118 (In Persian).
- 27.Abu M. B., Riffat N. An. Effect of Collaborative Managerial Practices on School Performance at Elementary Level in the Punjab. Pakistan Social Sciences Review (PSSR). 2022; 6(2): 130-152.
- 28.Hosseini Nesab S. D., Mostafapour K. Investigation of the relationship between communication skills of managers and organizational health of schools in Pars Abad city. Educational Sciences Quarterly, 2012; 19(9): 27-40 (In Persian).
- 29.Crawfurd L, Hares S, Minardi A, Sandefur J. Understanding education policy preferences: Survey experiments with policymakers in 35 developing countries (Working Paper 596; p. 55). Center for Global Development, 2021.
- 18.Naveen, A. Parental Preferences and Choices in Selection of PrivatePrimary Schools. Pakistan Administrative Review. 2019; 3(3): 112-129.
- 19.Dian M, Aydin B. Factors influencing parents' selection of schools for children with disabilities: A systematic review of the literature. Article in International Journal of Special Education. 2018; 33(2): 80-99.
- 20.Bazargan A. An introduction to qualitative and mixed research methods: common approaches in behavioral sciences. Didar Publishing House. 2016; 3: 45-68 (In Persian).
- 21.Clarke V, Braun V. Teaching thematic analysis: Overcoming challenges and developing strategies for effective learning. The Psychologist. 2013; 26(2): 120-132.
- 22.Friedman I.D, Harkema R. Am I wearing the right hat? Navigating professional relationships between parent-teachers and their colleagues. School Community Journal. 2017; 27(1): 257-282.
- 23.Creswell J. W., Clark V. L. P. Designing and conducting mixed methods research. Sage publications, 2017.
- 24.Msila, V. School and intra-township migration: Black parents scrambling for quality education in South Africa. Journal of Education. 2009; 46: 82-98.